VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausunto HE 77/2019 vp.

Lainsäädäntöneuvos Assi Salminen 26.11.2019

Hallintovaliokunnan asiantuntijakuuleminen 27.11.2019

HALLITUKSEN ESITYS (HE 77/2019 VP.) EDUSKUNNALLE LAIKSI TILASTOLAIN MUUTTAMISESTA

Pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan tilastolakiin (280/2004) tehtäväksi muutoksia luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 ja kansallisen tietosuojalainsäädännön muutosten vuoksi.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset Tilastokeskuksen ylläpitämään yritys- ja toimipaikkarekisteriin lisättävistä neljästä uudesta julkisesta tiedosta sekä valtion liikelaitosten taloutta kuvaavien tietojen julkisuudesta tilastotoiminnassa. Lain muutoksenhakua koskevat säännökset ehdotetaan muutettavaksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) mukaisiksi.

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi lisäksi tilastolainsäädäntöä selventäviä terminologisia ja teknisiä korjauksia.

Tietosuojaa koskevan lainsäädännön muutosten huomioiminen

Yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan, kun henkilötietoja käsitellään tilastotarkoituksia varten. Tilastollisilla tarkoituksilla tarkoitetaan yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan mukaan mitä tahansa henkilötietojen keräämis- ja käsittelytoimenpidettä, joka on tarpeen tilastotutkimuksia varten tai tilastollisten tulosten tuottamiseksi. Asetuksen mukaan henkilötietojen käsittely muita tarkoituksia varten kuin niitä tarkoituksia, joita varten henkilötiedot on alun perin kerätty, on sallittava vain, jos käsittely sopii yhteen niiden tarkoitusten kanssa, joita varten henkilötiedot on alun perin kerätty. Myöhempi käsittely yleisen edun mukaisiin arkistointitarkoituksiin taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia varten tai tilastollisiin tarkoituksiin olisi katsottava yhteensopiviksi laillisiksi käsittelytoimiksi. Kun henkilötietoja käsitellään tilastollisissa tarkoituksissa, tietosuoja-asetuksen 89 artiklan 2 kohta antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden poiketa kansallisella lainsäädännöllä eräistä rekisteröidyn oikeuksista (15, 16, 18 ja 21 artikla).

Tilastolakiin ehdotetaan lisättäväksi tietosuojalainsäädännön uudistamisen vuoksi välttämättömät viittaukset yleiseen tietosuoja-asetukseen ja kansalliseen tietosuojalakiin (1050/2018) sekä poistettavaksi viittaukset kumottuun henkilötietolakiin (523/1999). Tilastolakia ei ehdoteta muutettavaksi niiltä osin kuin sen sääntely ei ole ristiriidassa yleisen tietosuoja-ase-

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

Puh 0295 16001 (vaihde)
Faksi 09 160 33123

valtiovarainministerio@vm.fi

tuksen kanssa. Nyt voimassaolevaa tietosuojaa koskevaa sääntelyä ja siihen tilastointitarkoituksissa käsiteltävän tiedon osalta kansallisella tietosuojalailla säädettyjä poikkeuksia on pidettävä riittävinä, eikä tilastolaissa näin ollen ehdoteta säädettäväksi muita poikkeuksia tietosuoja-asetukseen.

Valtion liikelaitosten taloutta kuvaavien tietojen julkisuus tilastotoiminnassa

Esityksessä ehdotetaan, että tilastolain 12 §:ssä olevaan luetteloon lisättäisiin valtion liikelaitokset, eikä näihin jatkossa sovellettaisi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 16 kohtaa silloin, kun tiedot olisi luovutettu tilastoja laativan viranomaisen haltuun. Muutos ei lisää liikelaitosten tietojen julkisuutta, koska nämä tiedot ovat julkisuuslain mukaan julkisia myös ennen tilastotarkoituksiin luovuttamista.

Yritys- ja toimipaikkarekisterin julkiset tiedot

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset Tilastokeskuksen ylläpitämään yritys- ja toimipaikkarekisterin neljästä uudesta julkisesta tiedosta. Säännökseen lisättävät uudet julkisina käsiteltävät tiedot ovat yritysyksikkö, kasvuyritystieto, sektoriluokitus ja LEI-tunnus. Uusilla tiedoilla parannettaisiin yritys ja toimipaikkarekisterin tietopalvelua ja lisättäisiin yhteiskunnan varoin kerätyn tiedon vaikuttavuutta.

Muut ehdotukset

Ehdotus sisältää lisäksi teknisiä ja terminologisia muutosehdotuksia sekä lakien viittaussäännösten ajantasaistamista. Lain muutoksenhakua koskevat säännökset ehdotetaan muutettavaksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) mukaisiksi.

Pääasialliset vaikutukset

Esitetyt muutokset ovat pääasiassa luonteeltaan teknisiä eikä niillä ole taloudellisia vaikutuksia Tilastokeskuksen tai muiden toimijoiden toimintaan. Tietosuojalainsäädännön uudistukseen liittyvät vaikutukset seuraavat suoraan yleisestä tietosuoja-asetuksesta ja tilastointitarkoituksissa käsiteltävää tietoa koskevat poikkeukset on säädetty jo aiemmin hyväksytyllä kansallisella tietosuojalailla.

Valtion liikelaitoksia koskevien tietojen julkistaminen olisi jatkossa mahdollista osana makrotilastointia myös silloin, kun tiedot on luovutettu tilastoja laativan viranomaisen käyttöön tilastointitarkoituksessa. Muutos vaikuttaisi kansantalouden tilinpidon tietojen ja muiden julkista sektoria koskevien tilastotietojen julkistamiseen ja makrotilaston yksityiskohtaisuusuuden paranemiseen.

Yritysrekisteriin lisättävät säännökset uusista tiedoista, jotka ovat julkisia, parantavat Tilastokeskuksen mahdollisuuksia tarjota näitä tietoja yleiseen käyttöön yhteiskunnallisen tietotarpeen tyydyttämiseksi.

Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.2.2020.